

Posudek školitele

Disertační práce: Specializované knihovny v 21. století – entitně relační model a model systému služeb

Doktorandka: PhDr. Radka Římanová

Školitel doktorandky: doc. PhDr. Rudolf Vlasák

Předložená disertační práce je výsledkem dlouhodobého zkoumání podstaty moderního fungování vymezeného typu knihoven, respektive informačních středisek, působících ve službách vědeckým, výzkumným, ale také všem dalším odborným pracovníkům v jejich pracovním procesu. Vychází nejen z teoretického zkoumání podstatných aspektů práce těchto institucí, ale také z vlastní praxe doktorandky. Je však výjimečná z hlediska nového přístupu, a to metodou přímého pozorování, konceptuálního modelování a obsahovou analýzou odborných textů. Vše se vztahuje konkrétně na problém racionalizace práce informačního managementu specializované knihovny. V průběhu posledních let se samozřejmě musela orientovat na rapidně vzrůstající trend digitalizace, určující vývoj právě tohoto oboru informační vědy i praxe (nové metody formátování, bibliometrie a informetrie, selekce a analýza mimořádně objemných dat, ale také informační management). Znalost problematiky specializovaných knihoven, které v současnosti představují samostatný typ informačního pracoviště, výrazně odlišného od veřejných knihoven, dokládá autorka v teoretické části práce, vytvořené kvalifikovanou a kritickou analýzou informačních zdrojů a také diskusí s odborníky.

Kritickému vyhodnocení zdrojů pomohlo i autorčino dlouholeté působení ve významných specializovaných knihovnách - v Národní technické knihovně, Národní lékařské knihovně a knihovně Divadelního ústavu. Širší znalosti jí přineslo i aktivní členství v České informační společnosti, v jejímž čele dnes stojí. Zároveň se zahájením doktorského studia se autorka úspěšně zapojila do pedagogického působení na ÚISK FF UK. Jako pro školitele bylo pro mne velmi pozitivní sledovat, jak se postupně ztotožňovala s teoretickým přístupem k oboru. Od původně výrazně praktického pojetí informačního managementu postupovala k obecnému nadhledu. O úspěchu toho procesu svědčí i to, že nyní autorka předkládá práci založenou na solidním teoretickém fundamentu.

Ve výzkumné části práce předkládá autorka dva modely, entitně relační model a model systému služeb. Metoda modelování umožňuje systémový pohled na předmět zkoumání. Přesná interpretace modelu je závislá na přesném označení jednotlivých entit. Autorka mimo jiné také analyzovala současnou terminologii vážící se k široké problematice specializovaných knihoven. Hlavním zdrojem českých termínů jí byla Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy. Domluvili jsme se, že definice termínů nakonec nebudou vždycky přejímány jako z jediného autoritativního pramene. Doktorandka je kriticky posuzovala, v případě rozporů hledala oporu v dalších informačních zdrojích, zejména v rozsáhlé Encyclopedia of Library and Information Science. Vlastní termíny použila autorka pouze v případě, kdy nebylo možné použít dostupnou definici. Terminologický rejstřík, který je přílohou disertace, podává o výsledcích terminologické analýzy přehled.

Cílů práce, které byly v průběhu studia přirozeně ještě upřesněny, nicméně vždy byly sledovány hlavním tématem, bylo dosaženo. Jádrem výzkumu se nakonec stalo redefinování role odborných knihoven v 21. století. Autorka zejména v závěrečných etapách studia a práce na disertaci průběžně se mnou konzultovala různé modely a ty také představovala odborné veřejnosti, např. na mezinárodní konferenci Infórum v loňském roce.

K celkovému pojetí práce nemám vzhledem k uvedeným skutečnostem žádnou významnější výhradu. Přípomínky a doporučení jsem už uplatnil během studia a vlastní práce na disertaci. Ta podle mého soudu vykazuje vysokou schopnost aplikace systémového přístupu, logického uspořádání poznatků a kompetencí přiblížit tyto poznatky širšímu pochopení. Dílo navíc naznačuje možnosti dalšího teoretického výzkumu, nutného i pro současné řízení specializovaných knihoven, Autorka má také mimo jiné i díky pedagogickému působení na ÚISK FF UK šanci přispívat rozvoji oboru dalšími odbornými přínosy.

Doktorandka byla se mnou po celou dobu studia v kontaktu, měl jsem možnost sledovat i připomínkovat aktuální verze částí i výslednou podobu disertace. Diskuse nad tématem, které je z určité části i mým celoživotním zájmem, byly vždy podnětné a probíhaly ve vzájemném porozumění.

Vzhledem k uvedenému celkovému hodnocení navrhuji disertační práci PhDr. Radky Římanové " Specializované knihovny v 21. století – entitně relační model a model systému služeb" přijmout k obhajobě.

V Praze 22. 3. 2015

Doc. PhDr. Rudolf Vlasák